

Mercedes i pastorat

Kościół katolicki w Polsce to 14 metropolii, jedna archidiecezja i 40 diecezji (w tym ordynariat polowy). To 3 kardynałów, przeszło 100 biskupów. Ponad 200 zakonów, 40 tysięcy zakonników. 20 tysięcy księży, w tym 9400 proboszczów.

"Nikt nie może być sługą dwóch panów, bo albo jednego znienawidzi, a drugiego pokocha, albo jednemu będzie oddany, a drugiego zaniedba. Nie możecie być sługami Boga i mamony."

Ewangelia św. Mateusza.

Gdy uczniowie Chrystusa usłyszeli od Niego przypowieść o bogaczu, wielbłądzie i uchu igielnym, zapewne żaden z nich nie przypuszczał, że są założycielami organizacji, która za kilka wieków będzie największą finansową potęgą na świecie. Niemal od swojego zarania Kościół — najpierw powszechny, potem katolicki, równie gorliwie zajmował się gromadzeniem doczesnych dóbr, jak ewangelizacją pogan. Gdy na polskiej ziemi pojawili się: pierwszy misyjny biskup Jordan, a w kilka lat potem pierwszy arcybiskup Gaudenty (brat św. Wojciecha), nie myśleli o złocie i zaszczytach. Jednak już w 1136 roku, zaledwie 170 lat po chrzcie Polski, arcybiskup gnieźnieński władał dwoma bogatymi kasztelaniami, łowicką i żnińską, miał też 149 wsi. Dziesięcinę płaciły mu tak znaczne miasta, jak do niedawna stołeczne Gniezno, Nakło, Spycymierz, Łąd, Łęczycza, Żarnów, Sieradz, Małogoszcz czy Wolbórz. W 1314 r. jego stan posiadania zwiększył się do 13 miast i 261 wsi, a biskupa krakowskiego do 11 miast i 225 wsi. Równie bogaty był biskup wrocławski, mający udzielne księstwo w Nysie i Otmuchowie. Pałace w Kielcach, Nysie, Warszawie, Jabłonnie i Ciężeniu, zamki w Uniejowie, Drzewicy, Babicach, Lidzbarku, Otmuchowie i Chęcinach najlepiej przypominają o bogactwie i potędze dawnych biskupów. Jednak i dziś, 34 lata po II Soborze Watykańskim, po przeszło 40 latach komunizmu, Kościół w Polsce jest wielką potęgą gospodarczą, a stojący na jego czele biskupi zamiast pasterzami są przede wszystkim feudalnymi książętami Kościoła.

Gniezno

Gniezno to dziś zapomniane prowincjonalne miasto. Żyje się tu biednie i powoli, inaczej niż w wielkomiejskim Poznaniu. W centrum miasta prawie wszystkie okazałe i odnowione budynki są własnością Kościoła. Mały Watykan — nazywają to miejsce gnieźnianie. U stóp katedry rozłożyły się przylegające do siebie okazałe gmachy kurii i rezydencji arcybiskupa **Henryka Muszyńskiego**. Arcybiskup, cieszący się opinią liberalnego i światowego kapłana, ma upodobanie do luksusu. Jada na srebrnej zastawie, lubi sportowe limuzyny marki BMW. Po drugiej stronie ulicy, w odmalowanym na jaskrawy kolor pałacyku-dworku, mieszka biskup pomocniczy **Stanisław Gądecki**.

Polski biskup to niedostępny, opływający w splendory urzędnik. Stojąc na czele kurii ma do pomocy: wikariusza generalnego, kanclerza, notariuszy, promotora sprawiedliwości, oficjała, audytorów, konsultorów i całą armię pośledniejszych urzędników. Do osobistych posług prócz sekretarza, kapelana, kierowcy-ochroniarza przez całą dobę ma biskup czasem świeckie, a czasem zakonne kucharki i pokojówki. Prócz tego zakonnice i księża pomagają w utrzymaniu biskupiego ogrodu i biblioteki. Gdy rozkaże, usługuje mu cały tłum uczących się w diecezjalnym seminarium kleryków.

Prymas kardynał **Józef Glemp** przyznał się publicznie, że otrzymuje miesięcznie 1000 złotych pensji. Arcybiskup lubelski **Józef Życiński** oświadczył, że nie bierze ani złotówki. I tak otrzyma prawie wszystko, czego zażąda.

Finanse

Z jakich źródeł finansowany jest dziś w Polsce Kościół katolicki?

Taca. Zbiórka pieniędzy podczas mszy. Przy czym mogą być tace zwyczajne i specjalne, tak jak taca wielkanocna i drugiego dnia świąt Bożego Narodzenia, które do 1939 roku tradycyjnie przeznaczano na podatek dla Rzymu, a po wojnie przekazywano na Katolicki Uniwersytet Lubelski.

Darowizny, zbiórki do skarbonek.
Opłaty cmentarne.
Dochody z przedsiębiorstw i nieruchomości.
Dotacje Skarbu Państwa i samorządów.
Wypominki.
Fundusz Kościelny.
Pensje nauczycieli religii.
Pomoc zagraniczna.
Intencje mszalne.
Wynagrodzenia zakonników za pracę.

Prawa stuły, czyli osobiste dochody księży za posługi religijne.

Kolęda. Ta ofiara, składana po świątach Bożego Narodzenia przez wiernych podczas odwiedzania ich domów, stanowi aż 25 procent wszystkich rocznych dochodów polskich duchownych.

Opłaty za prowadzenie zakładów opiekuńczych, szpitali.

Wypłaty z ubezpieczenia społecznego duchownych.

Tylko jeden raz, przed czterdziestu laty, na podstawie kościelnych ksiąg rachunkowych ministerstwo finansów sporządziło szacunkowe podsumowanie dochodów Kościoła. W 1959 roku w zniszczonej wojną, odciętej od świata żelazną kurtyną Polsce dochody uciskanego przez komunistów Kościoła (nie ze wszystkich źródeł — bez kolendy, Funduszu Kościelnego i pomocy zagranicznej) wyniosły około 400 milionów złotych. Przeciętna pensja nie przekraczała wówczas tysiąca złotych.

W PRL ani partia ani Służba Bezpieczeństwa nie były w stanie ustalić wysokości dochodów Kościoła. Dziś nie potrafią i nie chcą tego dokonać UOP ani Ministerstwo Finansów.

Wrocław

Za Piastów biskup wrocławski był trzecim co do ważności duchownym Korony. W Niemczech przez pewien czas był przewodniczącym krajowego Episkopatu. Znajdujące się w samym centrum miasta Wyspa Piasek i Ostrów Tumski w całości należą do Kościoła. Na Ostrowiu, w cieniu katedry, stoją dwa biskupie pałace. Nowy jest rezydencją kardynała **Henryka Gulbinowicza**. Przed kilku laty, nie bacząc na protesty konserwatora zabytków, kardynał zażyczył sobie zwieńczyć wieże katedry cudacznymi, monstrialnymi, spiczastymi hełmami. Nie mając nic wspólnego z gotyckimi czy barokowymi poprzednikami, strzelają w niebo na kilkadziesiąt metrów, świadcząc o potędze kardynała. Nie był on jednak pierwszym księciem Kościoła mającym tak wielkie zacięcie architektoniczne. W siedemnastym wieku biskupowi krakowskiemu Jakubowi Zadzikowi nie wystarczało, że jego wileński zamek pokryty jest drogim miedzianym dachem, kazał więc dodatkowo pokryć go warstwą złota. Ozdobą nie cieszył się zbyt długo, gdyż dach ukradły wojska rosyjskie.

Łódź

To czerwone, robotnicze miasto, które stolicą biskupstwa stało się dopiero w 1920 roku, jest dziś archidiecezją bezpośrednio podległą Watykanowi. W samym centrum miasta, przy placu Katedralnym, kuria ma aż osiem okazałych budynków. W tym ogromny gmach seminarium, pałac biskupi i budynek kościelnego radia. Arcybiskup **Władysław Ziółek** chociaż ma w pałacu prywatny apartament, przeniósł się do zaciszego domu w równie zacisznej willowej dzielnicy w Rudzie Pabianickiej. Za podwójnym ogrodzeniem, z dala od wścibskich oczu, ten samotny mężczyzna mieszka w luksusowo urządzonej sześcioramiennej willi, który z zewnątrz nie robi specjalnego wrażenia. Lubi też dobre samochody, a o ukradzionym mu przed laty luksusowym modelu bmw szeregowi księża do dziś mówią z wypiekami.

Polscy biskupi zawsze lubili podróżować z fasonem. Karecie biskupa krakowskiego, Kajetana Sołtyka, towarzyszyło 24 lokai, 12 hajduków i 4 paziów, podczas gdy sam król miał asystę dużo mniejszą: 12 lokai, 6 hajduków, 4 paziów. Dziś też biskupi lubią podróżować w ludzkich warunkach i chociaż wielu z nich preferuje mercedesy, bmw lub limuzyny amerykańskie, to jednak ulubionym pojazdem jest nowy model volkswagena passata, oczywiście z kierownicą i klimatyzacją.

Katowice

W tym brudnym, zanieczyszczonym mieście znajduje się enklawa, w której Kościół stworzył własne minimiasto. W okolicach ulicy Jordana stanęło seminarium, supernowoczesny dom księży emerytów, niewielka katedra i gigantyczna kuria. One tworzą ten miniswiat. Chciał gmach kurii, długi na 27 okien, kryje w sobie setki pomieszczeń, to jednak arcybiskup **Damian Zimoń** woli mieszkać przy ruchliwej ulicy Francuskiej, gdzie do swojej dyspozycji ma dom, w którym bez ścisku mogłyby zamieszkać cztery wielopokoleniowe rodziny.

Majątek

Przed wojną Kościół katolicki miał przeszło 400 tysięcy hektarów ziemi i tysiące nieruchomości. Dziś udało mu się ponownie posiadać 60 tysięcy hektarów. Kościół ma też przeszło sto własnych czasopism, dwa ogólnopolskie radia, telewizję, liczne wydawnictwa, Otwarty Fundusz Emerytalny. Gra na giełdzie. Stara się też o odzyskanie przeszło 3 tysięcy budynków. Wśród nich są takie, jak klasztor w Pinczowie, za które Kościół dostał już przed wojną stosowne odszkodowanie i takie, jak galeria w Elblągu, zabrana katolikom jeszcze podczas reformacji. W Częstochowie paulini domagali się zwrotu działki, powołując się na akt wydany w 1392 roku. W Braniewie, Henrykowie, Toruniu, Łowiczu zabrali szkoły, we Fromborku całe, będące bezcennym zabytkiem architektury, Wzgórze Katedralne. W Ostrowiu Świętokrzyskim, jako rekompensatę za upaństwowienie nieruchomości, dostał Kościół działkę o powierzchni blisko 2 hektarów, którą po dwóch latach sprzedał za 700 tysięcy złotych pod budowę zagranicznego supermarketu.

Poznań

Kościelny Poznań to przede wszystkim Ostrów Tumski.

Na tej urokliwej wyspie najstarszą polską świątynią otacza kilkanaście przypominających pałacyki budynków. Naprzeciwko kurii, połączony wspólnym ogrodem, wznosi się ozdobiony jońskimi kolumnami pałac arcybiskupa **Juliusza Paetza**.

Do początku obecnej dekady w Legnicy wszystkie atrakcyjniejsze budynki były własnością Armii Czerwonej. Po ich wyjeździe kuria wprowadziła się do monumentalnego gmachu, który dawniej był oficerskim klubem, a biskup ordynariusz zajął poradziecki pałacyk przy ulicy Kościuszki.

W Łowiczu praktycznie wszystkie bardziej okazałe budynki należą do Kościoła. Biskup **Alojzy Orszulik** ma odnowioną przed przyjazdem papieża rezydencją przypominającą szlachecki dworek. Nie mieszka w niej jednak lecz do pracy dojeżdża z Warszawy swoim służbowym mercedesem.

Włocławek to od lat wyborcza ostoja lewicy. Zapewne dlatego, żeby zrekompensować to biskupowi, bogate i wpływowe sanktuarium Maryjne w Licheniu podlega diecezji włocławskiej. W biednym Włocławku żyje się naprawdę ciężko. Brakuje pracy i mieszkań. Biskup **Bronisław Dembowski** zajmuje ogromne apartamenty w pięknym pałacu kurii, tuż nad samą Wisłą.

W Toruniu biskup **Andrzej Suski** rezyduje w odrestaurowanej kamienicy-pałacu na starówce, kilkaset metrów od rynku.

W Gdańsku arcybiskup **Goćłowski** mieszka w pałacu w Oliwie. W Przemyślu pałac arcybiskupa **Michalika** góruje nad panoramą miasta. W stolicy rezydencją prymasów jest okazały pałac przy ulicy Miodowej.

W Ełku przed kilkunastoma miesiącami ogromnym nakładem wzniesiono nowy pałac biskupi.

Podatki

Fiskus podzielił polskich duchownych na 34 kategorie w zależności od wysokości podatków. Najniższy płacą wikariusze parafii mającej mniej niż tysiąc mieszkańców. Największy - proboszczowie parafii przekraczającej 20 tysięcy mieszkańców. Jest on naliczany kwartalnie i przed trzema laty wynosił — najniższy 66 zł, a najwyższy 637 zł. Kościół katolicki zwolniony jest od podatku od nieruchomości. Darowizny czynione na rzecz Kościoła wyłączone są z podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych, bez względu na ich wysokość pod warunkiem, że obdarowany przedstawi pokwitowanie odbioru, a w czasie 2 lat

sprawozdanie z przeznaczenia otrzymanej darowizny. Kościół ma też ulgi celne i od opłat skarbowych. Największe obciążenia finansowe spoczywają na duchownych nie z powodu fiskusa, lecz z tytułu płaconego biskupom wewnętrznego podatku diecezjalnego. Tu sumy idą już w dziesiątki tysięcy złotych. Zwłaszcza od czasu nowego podziału diecezjalnego kraju, gdy liczba biskupstw zwiększyła się prawie dwukrotnie.

Kraków

Stary królewski Kraków w ogromnym stopniu należy do Kościoła. Prócz kilkudziesięciu klasztorów i świątyń ma Kościół liczne kamienice, takie jak rezydencja biskupa **Jana Szkodonia** przy Kanoniczej 11. Wszystkie drogi zbiegają się jednak na Franciszkańskiej, gdzie w okazałym pałacu mieści się kuria i osobista rezydencja kardynała **Franciszka Macharskiego**. Spokoju księcia Kościoła bronią ochroniarze i ogromna rzesza czekających na każde skinienie purpurata księży i zakonnic.

"Kościół będzie lepiej spełniał swoje zadania, jeśli będzie Kościołem pokornym, ubogim, dającym realne świadectwo Ewangelii."

Biskup Tadeusz Pieronek

"Za dużo wysiłku włożyliśmy w stworzenie struktur kościelnych: gmachy, seminaria, kurie, także dwory biskupie."

Ksiądz Stanisław Musiał, jezuita.

MARIUSZ RÓŻYCKI

Angora, 52/99

(Publikacja: 24-07-2002)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,1388) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,1388>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane

w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej,

w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl